

Soru-Cevap

Soru:

Tüm peygamberlerin mi ictihatta bulunmaları caiz değildir yoksa bu sadece Mustafa [Sallallahu Aleyhi ve Sellem] için mi geçerlidir?

Çünkü İbn-u Kesir'in Enbiya suresinin 78. ayetinin tefsirinde İbn-u Mesud ve İbn-u Abbas'tan, efendimiz Davud'un, çoban ile çobanın koyununun ekinini yediği ekin sahibi arasında koyunun ekin sahibine ait olduğuna hükmettiğini söylediklerini aktarmıştır. Sonra oğlu Süleyman ona, bu böyle değil ey Allah'ın nebisi demiştir. Ardından onlar hakkındaki hüküm şu şekilde açıklanır: Koyun sahipleri, eski haline gelinceye, yani koyun yemeden önceki haline gelinceye kadar araziye ekecekler ve koyunu da ekin sahibi alacak ve sütünden de faydalanacaktır. Allahuteala'nın bu husustaki kavli şöyledir: فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ "Böylece bunu (bu fetvayı) Süleyman'a biz anlatmıştık." [Enbiya 79] Öyleyse bu, efendimiz Davud'un ictihatta bulunduğu, efendimiz Süleyman'ın da onu düzelttiği anlamına gelmiyor mu?

Cevap:

Bütün peygamberler, tebliğ ettikleri hükümler hususunda masumdurlar. Yani kendilerine göre hükümler veremezler. Zira ister nebi isterse resul olsun kesinlikle şeri hükümlerin tebliğ edilmesinde masumdurlar. Yani şeri hükümleri tebliğ ederken kendi nefsinde göre ictihatta bulunamazlar. Şahsiyet kitabının birinci cüzündeki "Peygamberler Masumdurlar [Günah İşlemezler] konusu ile Peygamberlerin Müctehit Olması Caiz Değildir konusuna bakınız." Dolayısıyla şeri hükümleri tebliğ etmeleri bakımından peygamberler, kendilerine göre ictihatta bulunamazlar bilakis Allah'tan vahyederler.

Bu nedenle Davud ve Süleyman [Aleyhi's Selâm]'ın hükümleri vahiy ile olup Süleyman'ın verdiği hüküm Davud'un verdiği hükmü neshetmiştir. Allahuteala'nın şu kavline bakınız:

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفِثَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَرْنَا مَعَ دَاوُدَ إِذْ يَجْعَلُ الْحَبْلَ وَهُوَ يُجَاهِلُهُ وَكَُنَّا آفَافِينَ يَتَّبِعُهُ الْمَلَكُ قَالَ أَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ قُلْ بِرَحْمَةِ رَبِّي أَتَّبِعُونَ "Davud'u ve Süleyman'ı da (an). Bir zaman, bir ekin konusunda hüküm veriyorlardı: Bir gurup insanın koyun sürüsü, geceleyin başı boş bir vaziyette bu ekinin içine dağılıp ziyan vermişti. Biz onların hükmünü görüp bilmekte idik. Böylece bunu (bu fetvayı), Süleyman'a biz anlatmıştık. Biz onların hepsine hüküm ve ilim verdik. Kuşları ve tesbih eden dağları da Davud'a boyun eğdirdik. (Bunları) biz yapmaktayız." [Enbiya 78 79]

Subhânehu'nun şu kavli: [فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ] "Böylece bunu (bu fetvayı), Süleyman'a biz anlatmıştık." Süleyman'ın verdiği hükmün vahiy olduğunun delilidir. Subhânehu'nun şu kavli de: [وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا] "Biz onların hepsine hüküm ve ilim verdik." Davud'un verdiği hükmün de vahiy olduğunun delilidir. Çünkü Süleyman'ın verdiği hüküm sonra geldiğinden Davud'un hükmünü neshetmektedir.

Bazı tefsirlerde, Davud ve Süleyman'ın ictihat ettikleri ve Süleyman'ın ictihadının ise daha isabetli olduğunu söyleyen kimseler geçmektedir. Bu sözü söyleyenler ile şeri hükümleri tebliğ etmede nebilerin ve resullerin ictihatta bulunduklarına karşı çıkmayıp Allahu Subhânehu'nun onları düzelttiklerini söyleyenler hata etmişlerdir...